

ВІДГУК

**опонента - кандидата юридичних наук, доцента Сірохи Дмитра
Ігоровича на дисертацію**

**Мозолевського Петра Вячеславовича на тему:
«Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого
самоврядування», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081-Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Одним із базових критеріїв розвитку регіональної політики ЄС визначено саме децентралізацію, що визначається як перерозподіл повноважень регіонів з метою їх ефективного використання та заохочення регіональних ініціатив, оптимізації практичного вирішення питань саме на регіональному чи місцевому рівні, а також розмежування функцій та повноважень між різними рівнями управління, що посилює відповідальність на місцевому рівні та активізує локальні ініціативи. Здійснення таких реформ слід проводити з врахуванням принципів напрацювань провідних європейських країн з розвинутою економікою у всіх сферах, в тому числі у сфері організації праці працівників органів місцевого самоврядування. За таких умов процеси реформування обумовлюють значну активізацію подальших євроінтеграційних зрушень та законодавчих змін у сфері регулювання трудових відносин, що мають поєднувати українські реалії і позитивний європейський досвід. Безумовно, імплементація зазначених нововведень повинна відбуватись із врахуванням особливостей соціального та законодавчого розвитку України, відповідної кадрової стратегії, у тому числі мотивації залучення високопрофесійних фахівців.

А відтак не викликає сумніву, що дисертаційне дослідження Мозолевського Петра Вячеславовича на тему: «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» є актуальним,

своєчасним та таким, що здатне вирішити низку теоретичних та практичних проблем в окресленій сфері.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем заохочень працівників органів місцевого самоврядування.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертантом загальними та спеціальними методами наукового пізнання, здійснення ним системного підходу щодо вирішення завдань, поставлених у роботі. В ході виконання роботи автором застосовано низку методів, характерних для наукових робіт: діалектичний, індукції, історичний, аналізу та синтезу, герменевтичний, догматичний, порівняльно-правовий, правового моделювання. Методи й прийоми доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків та рекомендацій щодо змін до чинного законодавства.

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці вчених у галузі трудового права, конституційного права. Окрім того, було використано здобутки фахівців із галузі адміністративного права, теорії держави і права, а також інших галузевих дисциплін, як то: філософія, соціологія, психологія, тощо. Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані у встановлено законом порядку, Кодекс законів про працю України, а також інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, нормами яких прямо чи опосередковано визначають організаційні та правові засади застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації. Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеного

П.В. Мозолевським, є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки дисертація базується на аналізі національного та міжнародного законодавства, осмисленні наукових доробків вітчизняних та іноземних вчених та практиків, результатах анкетування, комплексному підході та характеризується високим рівнем наукових узагальнень, що певною мірою обумовлено й характером дослідницької бази.

Дисертант ґрунтовно аналізує роботи як вітчизняних, так і закордонних вчених, які вийшли друком у різні історичні періоди, піддає критиці положення цих робіт, формулює авторську позицію, при цьому критичний аналіз у дисертації відрізняється високим рівнем аргументованості, виваженості, толерантності.

Наукова новизна полягає в тому, що дисертація є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, на основі аналізу наукових поглядів вчених, норм чинного законодавства України, а також практики застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування, з'ясувати сутність та особливості правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування, а також на основі опрацювання найбільш позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду, визначити напрямки вдосконалення відповідного законодавства. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні наукові положення, які виносяться на захист, такі:

- узагальнено наукові погляди вчених з приводу розуміння понять «право на працю» та «право на службу», на основі чого відзначено: по-перше, ці права об'єднує те, що вони покликані забезпечувати реалізацією здатності до праці, у тому числі своїх професійних навиків, знань та вмінь. По-друге, їх реалізація пов'язана із виникненням, зміною та припиненням трудових (службово-трудова) правовідносин. По-третє, їх реалізація здійснюється через укладення трудового договору (контракту). По-четверте, із змісту цих прав, впливає можливість застосування до правомочної особи

заходів заохочення, а також заходів дисциплінарної та матеріальної відповідальності (с. 86);

- відмічено, що концептуальними напрямками удосконалення заохочення працівників органів місцевого самоврядування є наступні:

- 1) формування Національної стратегії реформування ринку праці, яка має мотивувати престижність застосування роботодавцем заохочень до працюючих;
- 2) формування Національної стратегії реформування служби місцевого самоврядування, у тому числі і у частині заохочень посадових осіб;
- 3) внесення системних змін до КЗпП України з питань законодавчого забезпечення заохочень до працівників, які належним чином виконують обов'язки за трудовим договором та/або мають трудові успіхи (заслуги);
- 4) доопрацювання проекту ТК щодо застосування заохочень працівників за трудовим договором (с. 89);

- узагальнено, що на сьогоднішній день на законодавчому рівні умови застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування визначені та розкриті недостатньо повно та змістовно, що в свою чергу призводить до появи певної суб'єктивності при становленні: по-перше, кола осіб, до яких може бути застосовано заохочення; по-друге, фактичний розмір та об'єм заохочень. А відтак, ми переконані, що на законодавчому рівні необхідно вирішити зазначене питання, що в свою чергу дозволить:

- а) створити більш сприятливі та прозорі умови для заохочення працівників органів місцевого самоврядування;
- б) забезпечити більш раціональне використання грошових фондів, які було виділені на систему заохочень;
- в) підвищити зацікавленість науковців у подальшому розвитку представленої проблематики (с. 135-136);

- відзначено, що на сьогоднішній день порядок застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування врегульований досить поверхнево, а норми права, якими вони регулюються, розпорошені в чисельних нормативно-правових актах різної юридичної сили, що в свою чергу призводить до неоднозначного їх тлумачення. Серед недоліків

вказаного порядку відмічено: а) відсутність чітких критеріїв, які необхідно враховувати при визначенні кола осіб, що заслуговують на заохочення; б) недостатньо врегульований порядок формування та видання наказу про заохочення працівників, його зміст та структуру; в) неврегульованим є питання здійснення нагляду і контролю за реалізацією управлінських рішень, пов'язаних із застосуванням заохочень до працівників органів місцевого самоврядування (с. 137);

- звернено увагу на те, що на сьогодні наявним є дисбаланс законодавства, нормами якого регулюється діяльність органів місцевого самоврядування взагалі, та їх працівників зокрема. Зазначене викликане суттю реформи децентралізації, що неспівставні до існуючого рівня матеріального та соціального забезпечення, що в свою чергу викликає значні корупційні ризики. А відтак, важливим завданням держави є вдосконалення антикорупційної політики в органах місцевого самоврядування (с. 171);

- серед основних проблем, пов'язаних із застосуванням заохочень у системі органів місцевого самоврядування визначено наступні: 1) відсутність ефективного та дієвого трудового законодавства, яке б створювало необхідні умови для мотивації всіх категорій працівників; 2) відсутність мотивації роботодавців з питань заохочень працівників; 3) відсутність ефективних механізмів реалізації права працівників на заохочення; 4) відсутність адекватних правових механізмів щодо мотивації праці у системі органів місцевого самоврядування; 5) відсутність належного моніторингу заохочень тощо (с. 172).

Повнота викладення основних результатів дисертації в наукових публікаціях. Дисертаційне дослідження виконано автором самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень та практичної діяльності автора.

При використанні для аргументації власних положень і висновків напрацьовань інших учених обов'язково робились посилання. Структура дисертації грамотно побудована і логічно продумана та відповідає вимогам

МОН та завданням, які поставив перед собою автор.

Підсумки розробки проблеми у цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення і висновки були оприлюднені на міжнародних конференціях: «Актуальні проблеми соціального права» (м. Київ, 2016 рік); Міжнародна науково-практична конференція «Малиновські читання» (м. Острог, 17 листопада 2017 року); «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (м. Харків, 1 грудня 2017 року); Збірник матеріалів учасників Всеукраїнських соціальних програм (заходів) ВГОІ «Інститут реабілітації та соціальних технологій» (м. Київ, 2017 рік) Міжнародна науково-практична конференція «Малиновські читання» (м. Острог, 7 грудня 2018 року); «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (м. Тернопіль, 2019 рік).

Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в шести наукових статтях, п'ять з яких у фахових виданнях України, одна — у міжнародних виданнях, та шести тезах науково-практичних конференцій.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження.

1. Так, досліджуючи у розділі 2 дисертації умови та порядок застосування заохочень до працівників місцевого самоврядування, здобувачу слід було додаткову увагу звернути на диференціацію розмірів премій, зокрема на питання чи може змінюватись розмір премії у меншу сторону або чи взагалі можна позбавити премії працівників залежно від фінансових результатів роботи органу місцевого самоврядування?

2. Деякі висновки здобувача носять суто описовий чи декларативний характер. Так, на сторінці 86 він вказує – в роботі «обґрунтовано, що праця – це невід'ємна складова людського життя, вона представляє собою сукупність цілеспрямованих дій, які вчиняються особами, з метою задоволення своїх фізіологічних, матеріальних та духовних потреб. А відтак, право на працю, безумно, має бути гарантовано кожній людині на державному та міжнародному рівнях». Таке твердження є загальноприйнятим та

загальновідомим, відповідно не потребує зосередження на ньому окремої наукової уваги.

3. Автору необхідно було більш змістовно обґрунтувати свою думку з приводу того, що на сьогоднішній день порядок застосування заохочень до працівників органів місцевого самоврядування врегульований досить поверхнево, а норми права, якими вони регулюються, розпорошені в чисельних нормативно-правових актах різної юридичної сили, що в свою чергу призводить до неоднозначного їх тлумачення (с. 137).

4. В умовах, коли йде розробка проекту Трудового кодексу України доцільно було б більш детально приділити дослідженню структури проекту Трудового кодексу України. Хотілось би, щоб в якості конкретних пропозицій та рекомендацій дисертаційної роботи автор запропонував певні пропозиції та зміни до проекту Трудового кодексу України, в яких знайшли б своє відображення всі позитивні напрацювання дисертанта в цієї сфері.

5. У висновках до підрозділу 3.2 (с. 168) здобувач слушно відзначає, що покращення потребує організаційно-правовий механізм протидії корупції у діяльності органів місцевого самоврядування. І з цим складно не погодитись. Однак, дане твердження мало б більше практичне значення, якби автор вказав як саме слід покращувати цей механізм з урахуванням застосування трудо-правових засобів впливу на працівників.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що наведені вище критичні зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань, непослідовності розгляду окремих положень дисертації і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові висновки, нові підходи до вирішення конкретного наукового завдання.

Зазначене вище не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

ВИСНОВОК

З урахуванням викладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Мозолевського Петра Вячеславовича на тему: «Правове регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є актуальною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані висновки, які вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для розвитку правового регулювання заохочень працівників органів місцевого самоврядування. За змістом робота відповідає вимогам, передбаченим Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 року, а його автор – Мозолевський Петро Вячеславович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

доцент кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук, доцент

Д.І. Сіроха

